

Hoofdlijn

- Afgelopen maandag was een beladen en emotionele dag, vooral voor leden van de Joodse gemeenschap.
- Er waren op veel plekken herdenkingen in de stad. Daarnaast waren er verschillende manifestaties aangekondigd, voor zowel Israël als de Palestijnen.
- De pro-Israëlmanifestatie op de Dam was als eerste aangemeld. Het hoofddoel van de driehoek was dat deze manifestatie ongestoord kon plaatsvinden.
- Er werd ook een tegendemonstratie aangemeld bij het monument. Uit vrees voor wanordelijkheden heeft de driehoek besloten de demonstratie daar niet toe te staan.
- Deze demonstratie richtte zich specifiek tegen de pro-Israëldemonstratie op de Dam. Daarom was het in het kader van het demonstratierecht nodig om een alternatieve locatie op zicht- en gehoorafstand te kiezen. Dat is een basisprincipe binnen het grondrecht te demonstreren en daar kan alleen in uitzonderlijke gevallen van worden afgeweken.
- De alternatieve locatie op het Damrak is secuur, samen met politie- en OOV-specialisten, geselecteerd op beheersbaarheid en operationele mogelijkheden.
- De demonstratie op de Dam heeft, met uitzondering van een paar korte verstoringen, vreedzaam en veilig kunnen verlopen. Op die verstoringen heeft politie snel en effectief ingegrepen.
- In de omgeving van de demonstraties en het CS was politie in groten getale zichtbaar aanwezig om toezicht te houden op het publiek en snel te kunnen ingrijpen als er confrontaties ontstonden en dat heeft de politie ook gedaan.
- Uiteraard is de organisatie van de demonstratie op de Dam vooraf geïnformeerd over de tegendemonstratie en de locatie daarvan. Er was zichtbaar veel politie aanwezig langs de looproute richting Dam en zij hebben ook snel kunnen optreden bij incidenten.
- Afgezien van de tegendemonstratie, die ik ter voorkoming van verdere wanordelijkheden heb ontbonden, zijn de andere demonstraties die dag ordelijk verlopen. Dan gaat het onder meer om een pro-Israëldemonstratie op het Museumplein en drie pro-Palestinademonstraties in het centrum.

Waarom Damrak/Oudebrugsteeg als alternatieve locatie voor de tegendemonstratie?

- De demonstratie was aangemeld bij het monument. Uit vrees voor wanordelijkheden heeft de driehoek besloten de demonstratie daar niet toe te staan.
- De demonstratie richtte zich tegen de pro-Israëldemonstratie op de Dam, daarom was het in het kader van het demonstratierecht nodig om een alternatieve locatie op zicht- en gehoorafstand te kiezen. Tegelijkertijd moest de locatie voldoende ruimte kunnen bieden aan een mogelijke grote groep demonstranten en voldoende werkruimte voor de politie.
- Er is voor het Damrak ter hoogte van de Oudebrugsteeg gekozen, omdat daar nog een directe zichtlijn was op de Dam, maar de afstand ook groot genoeg was om te voorkomen dat er op de Dam wanordelijkheden zouden ontstaan door een tegendemonstratie.
- Ter illustratie het Beursplein vonden we te dicht op de Dam. Dan is er een te groot risico op overstemmen en het met geluid verstoren van de demonstratie op de Dam. Ook de werkruimte voor de politie is dan kleiner.

Waarom is niet gekozen voor het Rokin als alternatieve demonstratielocatie voor het tegengeluid?

- Er is niet gekozen voor Rokin, omdat hier 2 uitgangen van de metro zijn, waaruit ook pro-Israëldemonstranten verwacht werden, naast al het andere publiek dat gebruik maakt van de metro.
- Ook zijn er aan die zijde veel fietsenrekken. Los dat dit de ruimte beperkt, kan dit ook risicovol zijn bij eventuele confrontaties.
- Het risico op een kat- en muisspel en de ervaringen van eerdere pro-Israël demonstraties – zoals die van 27 mei waarbij vanuit de noordzijde gepoogd is de demonstratie te verstoren – heeft meegewogen in het besluit van de demonstratielocatie voor de tegendemonstratie.
- Op het Rokin was geen plek te vinden die naar inschatting van de driehoek voldoende afstand heeft tot de Dam om wanordelijkheden te voorkomen, en tegelijkertijd recht doet aan zicht- en gehoorprincipe.
- Ter illustratie: het pleintje bij de eerste metro-uitgang is ruim genoeg, maar te dicht op de Dam ihkv vrees voor wanordelijkheden en verstoring van de pro-Israëlmanifestatie. Na het Spui is er pas voldoende ruimte op de Oude Turfmarkt, maar dat is niet op zicht- en gehoorafstand.
- Bovendien was de verwachting dat niet alle deelnemers te voet vanaf het Centraal Station zouden komen. De organisatie van de pro-Israël demonstratie had vooraf ook aangegeven om met bussen te komen. Ook hier heeft de politie op geprepareerd om groepen uit elkaar te houden. En zo kwam er ook een groep vanaf de Portugese Synagoge. Vanuit dat oogpunt was Rokin geen geschikte demonstratielocatie i.v.m. mogelijke confrontatie tussen groepen.

Volgens het demonstratiehandboek van de gemeente is zicht- en gehoorafstand niet altijd een voorwaarde. Hoe zit dat?

- Slechts in zeer uitzonderlijke situaties is het proportioneel het principe van zicht- en gehoorafstand los te laten.
- Wanneer een tegendemonstratie het een andere demonstratie bijvoorbeeld onmogelijk maakt te demonstreren of een demonstratie ernstig hindert, verliest de tegendemonstratie als geheel de grondwettelijke bescherming van het demonstratierecht. Dat was hier niet het geval.
- Daarnaast geldt dat verstoring van een demonstratie strafbaar is. De individuen die gisteren hebben getracht de pro-Israëldemonstratie op de Dam te verstoren zijn daarvoor dan ook aangehouden.
- In de basis geldt dat een tegendemonstratie niet verder dan op strikt noodzakelijke afstand kan worden geplaatst van waar de demonstratie zich tegen richt.
- Door de tegendemonstratie afgelopen maandag op voldoende afstand te plaatsen zijn wanordelijkheden bij de pro-Israëlmanifestatie op de Dam voorkomen.
- Het is bovendien goed om vast te stellen dat het ging om een manifestatie in het kader van de Wet openbare manifestaties. Strikt juridisch verdiende beide demonstraties vooraf evenveel bescherming.
- Het is daarmee niet één op één gelijk te stellen met de nationale herdenking op 4 mei of nationale herdenking van de slavernij op 1 juni. Het demonstratierecht geldt ook op deze momenten, maar het feit dat dit nationale evenementen zijn waarbij extra beveiligingsmaatregelen vereist zijn, kan leiden tot andere afwegingen.

- Tot slot, zijn voor de driehoek de grondwet en de verdragen waaraan Nederland zich heeft verbonden leidend, net zoals de jurisprudentie die hieruit voortkomt. Het handboek is destijds niet geschreven om die rol over te nemen.

Hoe kon het dat pro-Israëldemonstranten langs de tegendemonstratie moesten lopen om bij de Dam te komen?

- Het is gebruikelijk dat deelnemers aan demonstraties op de Dam vanuit verschillende plekken van de stad de Dam benaderen. Het is immers een openbare manifestatie waar iedereen op eigen gelegenheid naartoe kan komen.
- Er zijn diverse maatregelen getroffen om de ca. 1500 pro-Israëldemonstranten in de gelegenheid te stellen de pro-Palestinademonstraties te mijden;
 - o De bussen waarmee een groot deel van de demonstranten aankwam, hebben deze mensen afgezet en opgehaald bij Magna Plaza. Aanvankelijk wilde de organisator achter het Centraal Station de mensen afzetten en ophalen.
 - o De organisatie is geïnformeerd over de pro-Palestinademonstraties en met hen zijn alternatieve routes gedeeld, zoals de Nieuwezijds Voorburgwal en de metro. De organisator heeft deze informatie naar eigen zeggen verspreid onder de deelnemers (social media en whatsappgroepen).
 - o Alle demonstraties hebben het voorschrift gekregen dat zij enkel statisch mochten demonstreren.
- Er was geen 100% garantie dat enkele pro-Israël-demonstranten – al dan niet bewust - toch een pro-Palestinademonstratie zouden tegenkomen, maar die garantie hadden we op andere plekken ook niet gehad.
- De organisatie van de tegendemonstratie heeft vanaf het begin vastgehouden aan de Dam, ondanks het Wom-voorschrift voor de alternatieve locatie. De verwachting was dan ook dat er hoe dan ook tegendemonstranten naar de Dam en directe omgeving zouden komen.
- Het is te betreuren dat er naar schatting enkele tientallen personen voor de pro-Israëlmanifestatie toch langs het Damrak zijn gaan lopen en dat daarbij enkele incidenten zijn geweest.
- Daar hielden we wel rekening mee, in de omgeving van de demonstraties en het CS was politie dan ook in groten getale zichtbaar aanwezig om toezicht te houden op het publiek en snel te kunnen ingrijpen bij incidenten. Dat is ook gebeurt.

Hoe kan het dat de herdenking op de Dam verstoord werd?

- De pro-Israëldemonstratie op de Dam is over het algemeen ordelijk en veilig verlopen.
- De organisatie van de tegendemonstratie heeft vanaf het begin vastgehouden aan de Dam, ondanks het Wom-voorschrift voor de alternatieve locatie. De verwachting was dan ook dat er hoe dan ook tegendemonstranten naar de Dam zouden komen.
- Met de maatregelen die de driehoek heeft getroffen, is voorkomen dat er op de Dam wanordelijkheden konden ontstaan. Er heeft een waardige herdenking plaatsgevonden.
- Helaas is er op enkele momenten wel een korte verstoring geweest. Daarop heeft de politie zeer snel en effectief ingegrepen.
- Verstoringen door individuen zijn helaas nooit te voorkomen. Zelfs met de maatregelen die we bijvoorbeeld op 4 mei hadden, was die garantie er niet.

Waarom is de tegendemonstratie ontbonden?

- Aanvankelijk lukte het de politie de tegendemonstranten richting de alternatieve demonstratie te bewegen en stond de groep op de aangewezen locatie.
 - Op een gegeven moment probeerde een groep van ca. 150 – 200 personen via steegjes de Dam te bereiken. De ME heeft hen tegengehouden en daarbij is geweld gebruikt.
 - De politie werd constant uitgescholden voor o.a. straatterroristen en fascistten.
 - De groep verplaatste zich richting de kruising Damrak/ PH kade en blokkeerde een tram.
 - Vanwege het gedrag van de demonstranten, het belagen van agenten en het overtreden van de Wom voorschriften, heeft de driehoek besloten de demonstratie te ontbinden.
 - De demonstranten hebben de gelegenheid gekregen om te vertrekken. Een groot deel van de demonstranten zijn als groep gaan lopen in de richting van de Dam. De demonstratie werd daarmee na ontbinding alsnog voortgezet.
 - Vanwege het niet voldoen aan de vordering, is besloten de demonstranten aan te houden op grond van de WOM.
-
- De groep is door politie ingesloten om aan te houden op de Nieuwezijds Voorburgwal.
 - In totaal zijn 322 mensen aangehouden voor overtreding van de Wom en na voorgeleiding weer vrijgelaten.
 - Bij de aanhouding van de groep demonstranten zijn enkele cobra's en een "Air Soft" wapen op de grond gevonden. Airsoft is een schietsport, het bezit van airsoftapparaten is in principe verboden.
 - De politie heeft voor de vondst van het wapen en de cobra's geen verdachte kunnen aanhouden.
 - De politie heeft na de vondst bij alle demonstranten een veiligheidsfouillering toegepast. Daarbij is niets meer aangetroffen.
 - AT5 heeft hierover op 8 oktober bericht. Namelijk dat een fotograaf heeft gezien dat een demonstrant "snel een pistool of neppistool weggooid op de Nieuwezijds Voorburgwal."
 - Vooraf waren er geen signalen over wapens. Anders hadden we daar maatregelen op kunnen treffen door bijvoorbeeld een veiligheidsrisicogebied in te stellen met preventief fouilleren.
 - In de groep die was ingesloten is één demonstrant onwel geworden. Deze is afgevoerd met een ambulance. De persoon is onbekend bij politie net als de toestand van deze persoon. (Hierover is vanuit de politie op 8 oktober gecommuniceerd). Er is geen politiegeweld voorafgaand op deze persoon geweest.
 - Amnesty heeft nog opgemerkt dat de ambulance te laat was, maar de ambulance was binnen 12 minuten aanwezig. Dat is lang, maar binnen de gestelde wettelijke termijn.

Sit-ins in de stationshal

- Sit ins vallen ook onder de WOM.
- Voor een sit in op het station achter de poortjes geldt een ander regime. Dat betreft geen openbare plaats in de zin van de WOM.

- In de praktijk vinden sit ins niet achter de poortjes plaats, dus gelden de regels zoals gewoonlijk. Beperkingen zijn dan allen mogelijk als de WOM belangen geraakt worden.
- We hebben vaker sit ins gehad op stations in Amsterdam. Die zijn vreedzaam verlopen.
- De sit in van 7 oktober was aangemeld. Er was goed contact met de organisatie.
- Maandag 7 oktober is besloten dat de sit in verplaatst moest worden van de centrale hal (voor de poortjes) naar de IJhal (ook voor de poortjes) i.v.m. wanordelijkheden die middag en om een veilige uitstroom van de pro Israël demonstratie te kunnen organiseren.
- Toen de sit in eenmaal begon waren de wanordelijkheden voorbij en de uitstroom van de pro Israël demonstratie afgelopen. Daarom heeft de sit in toch in de centrale hal van het CS kunnen plaatsvinden.
- Er was politietoezicht bij de sit in die vredig is verlopen. Er was geen sprake van een blokkade.